

Sygn. akt I ACa 883/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Uznańska (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Górzanowska SSA Józef Wąsik
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa W. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w K.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 18 marca 2015 r. sygn. akt I C 2054/13

1. **oddala apelację;**

2. **odstępuje od obciążania powódki kosztami postępowania apelacyjnego należnymi stronie pozwanej;**

3. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata R. W. kwotę 3.321 zł (trzy tysiące trzysta**

dwadzieścia jeden złotych), w tym 621 zł podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Józef Wąsik SSA Elżbieta Uznańska SSA Barbara Górzanowska

Sygn. akt I ACa 883/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo W. B. o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego w K. kwoty 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną szkodę niematerialną w postaci utraty zdrowia i pogorszenia się widoków na przyszłość powstałą w wyniku wypadku, któremu uległa w trakcie przebywania w Zakładzie Karnym w R. w dniu 22 maja 2013 r. Powódka wskazywała, że w wyniku upadku na mokrej podłodze doznała obrażeń ciała w postaci złamania z przemieszczeniem kończyny górnej. Powódka ponadto twierdziła, że nie przyczyniła się do wystąpienia zaistniałego wypadku. Na rozprawie w dniu 16 lipca 2014 r. pełnomocnik powódki sprecyzował, że wyłączną podstawą faktyczną żądań powódki jest wypadek jakiego doznała na skutek wadliwego działania armatury łazienkowej.

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy:

Powódka W. B. w dniu 22.05.2013 r. około godzinny 6:25 przewróciła się w łazni Zakładu Karnego K. w wyniku poślizgnięcia i upadku doznała złamania nasady dalszej kości promieniowej i wyrostka rycelowatego kości łokciowej lewego przedramienia oraz ogólnego potłuczenia bez utraty przytomności. Na terenie Zakładu Karnego w Ruszcy obowiązuje procedura, zgodnie z którą osadzone zgłaszają wszelkie usterki Oddziałowej, która z kolei przekazuje je do Oddziału Kwatermistrzowskiego. Ponadto w dni powszednie kwatermistrz oddziałowy wizytuje oddział i osobiście sprawdza stan techniczny urządzeń sanitarnych. Usterki polegające na nieszczelności kranów są usuwane na bieżąco. Prysznice i łazienki są sprzątane przez osadzone. Często zdarza się sytuacja, że pozostawiają one niedokręcone kran. Konserwacją kranów na oddziale damskim bezpośrednio zajmował się osadzony P. O., który wiedział o wypadku powódki. Zarówno świadek jak i inni osadzeni zajmujący się naprawą kranów nie stwierdzili aby doszło do naprawy kranu bezpośrednio po wypadku powódki. Nie słyszeli oni również o tym aby wypadek powódki miał związek z nieszczelnością kranów.

Powyższy stan faktyczny Sąd I instancji ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, zeznań świadków oraz stron. Sąd ten wskazał, że poddał analizie dowody mające świadczyć o wadliwości kranu znajdującego się w łazni Zakładu Karnego K. Powódka podniosła w toku procesu, że w okresie poprzedzającym zdarzenie wywołujące uraz kran w damskiej łazni był prawdopodobnie zepsuty. Twierdzenie powyższe opierała na spostrzeżeniu wiaderka znajdującego się pod kranem w okresie poprzedzającym zdarzenie oraz późniejszej wymianie wadliwego kranu przez Zakład Karny. Na okoliczność uchybień Zakładu Karnego w tym zakresie Sąd przesłuchał w charakterze świadka: 1. ppor. J. H. - kierownik działu kwatermistrzowskiego Zakładu Karnego K., A. R. - zajmujący się na terenie Zakładu Karnego K. remontami i usuwaniem usterek oraz P. O. - odbywający karę pozbawienia wolności w okresie wystąpienia zdarzenia w Zakładzie Karnym K., odpowiadający za likwidowanie usterek na terenie zakładu. Powyższe zeznania świadków stoją w sprzeczności z twierdzeniami powódki. Żaden ze świadków nie potwierdził, że naprawa bądź wymiana kranu miała miejsce. Co więcej zatajenie przez Zakład Karny faktu dokonania naprawy kranu lub jego wymiany jest mało prawdopodobne. Należy pokreślić, że powódka w toku procesu nie powołała żadnego świadka, który potwierdziłby powyższe okoliczność. Zeznania powódki, to poza faktami w zasadzie w niniejszej sprawie bezspornymi, jak przebywanie w jednostce penitencjarnej oraz doznanie urazu wskutek upadku w łazni damskiej, uznał Sąd za niewiarygodne. Zeznania powódki okazały się nacechowanymi emocjonalnie próbami obciążenia Zakładu Karnego zaistniałym zdarzeniem, nie znajdują one odzwierciedlenia w materialne dowodowym sprawy, zarówno z dokumentów będących w posiadaniu sądu jak i z zeznań świadków. Zaznaczył Sąd, że przeprowadził wszystkie dowody skutecznie zgłoszone na tę okoliczność przez pełnomocnika powódki. Sąd Okręgowy pominął dowód z opinii biegłego uznając iż wobec powyższych ustaleń nie miał on istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy w tak ustalonym stanie faktycznym uznał, że roszczenie dochodzone pozwem nie zasługuje na uwzględnienie albowiem powódka nie wykazała, że doszło do bezprawnego zachowania Zakładu Karnego (...). W ocenie Sądu podstawą prawną odpowiedzialności Skarbu Państwa – Zakładu Karnego – N. jest przepis art. 417 § 1 kodeksu cywilnego, zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Przesłankami odpowiedzialności pozwanego na podstawie powołanego wyżej przepisu są: niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej,

wyrządzenie szkody przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, oraz normalny związek przyczynowy między działaniem lub zaniechaniem a wyrządzoną szkodą. Warunkiem odpowiedzialności pozwanego jest kumulatywne spełnienie wszystkich wymienionych wyżej przesłanek. Po zmianach ustawą z 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2004 r. Nr 162, poz. 1692) dla stwierdzenia obowiązku naprawienia szkody konieczne jest wykazanie bezprawności w wykonaniu władzy publicznej. Nie trzeba przy tym wskazywać na winę sprawcy szkody a jedynie dowieść, że szkoda jest następstwem zdarzenia z którym ustawa (inny akt powszechnie obowiązujący) łączy obowiązek odszkodowawczy wskazanego przepisami prawa podmiotu. Należy również zaznaczyć, że nie ma obowiązku zindywidualizowania sprawcy szkody - koncepcja ta nazywana w doktrynie i orzecznictwie winą bezimienną, w konsekwencji prowadzi do braku możliwości uznania zachowania się sprawcy jako podmiotowo wadliwego i do oparcia omawianej odpowiedzialności na przesłance obiektywnej bezprawności. W związku z tak ukształtowanym reżimem prawnym, jak zwrócił uwagę Sąd Najwyższy (orz. Sygn. IV CKN 178/01) również stosowanie miernika należytej staranności (Art. 355 k.c.) nie przekracza granic oceny czynu w aspekcie bezprawności, jako że jest to miernik obiektywny, niezależny od cech podmiotowych sprawcy. Odnosząc się do powyższych przesłanek stwierdził Sąd, że przede wszystkim w jego ocenie w niniejszej sprawie nie została wykazana przesłanka bezprawności działania pozwanego. Podkreślił, że sytuacja prawna osób pozbawionych wolności (skazanych, tymczasowo aresztowanych) uregulowana jest w sposób ogólny w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90 z 1997 r., poz. 557 z późn. zm.). Wśród ogólnie wskazanych praw osób przebywających w tego typu placówkach ustawodawca wymienił w art. 102 pkt 1 k.k.w. m.in. prawo do odpowiednich ze względu na zachowanie zdrowia warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny. W przepisach obowiązującego prawa ustawodawca szczegółowo uregulował również kwestię obowiązków pracowników służby więziennej w zakresie ochrony i realizacji praw przysługującym osobom przebywającym w tego typu placówkach ; i tak: przepis art. 2 ustawy o Służbie Więziennej stanowi, iż Służba Więzienna realizuje, na zasadach określonych w kodeksie karnym wykonawczym, zadania w zakresie wykonywania kar pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania. Wśród podstawowych zadań służby wymienia się m.in. zapewnienie w zakładach karnych i aresztach śledczych porządku i bezpieczeństwa. Ustalanie ogólnych zasad technicznego zabezpieczenia ochronnego i bezpieczeństwa w zakładach karnych i aresztach śledczych jest zadaniem przypisanym dyrektorowi generalnemu (art. 5), zaś w danej jednostce obowiązki w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku leżą w gestii dyrektora placówki. Przepis art. 108 k.k.w. w § 1 nakłada na administrację zakładu karnego obowiązek podejmowania odpowiednich działań celem zapewnienia skazanym bezpieczeństwa osobistego w czasie odbywania kary. W § 2 mowa jest zaś o tym, iż skazany jest obowiązany poinformować niezwłocznie przełożonego o zagrożeniach dla jego bezpieczeństwa osobistego oraz unikać tych zagrożeń. Postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie w żaden sposób nie wykazało, aby pracownicy bądź Dyrekcja Zakładu Karnego uchybili powyższym obowiązkom. W niniejszej sprawie z zeznań świadków wynika, że pomimo iż usterki w łaźni damskiej zdarzały się często, były one na bieżąco naprawiane, tak więc wymóg ogólnej staranności Zakładu Karnego został zachowany. Zgodnie z ogólną zasadą rozkładu ciężaru dowodu, ciężar spoczywa na osobie, która z faktu wywodzi dla siebie skutki prawne (Art. 6 k.c.) Powódka nie udowodniła jakoby w dniu wypadku usterka kranu miała miejsce, co wiązałoby się z uznaniem, że władze więzienia dopuściły się zaniechania w dbałości o bezpieczeństwo osadzonych.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok w całości. W apelacji podniosła „zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę wydanego wyroku, a polegający na uznaniu braku dopuszczenia się zaniedbań w utrzymaniu porządku i czystości w łaźni damskiej, czego wynikiem miał być wypadek z udziałem powódki, gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego, zwłaszcza zeznań powódki przeczy temu stanowi rzeczy”. Powołując powyższy zarzut apelacja wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie roszczenia powódki względnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Pozwany w odpowiedzi wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Brak podstaw do uwzględnienia apelacji, bowiem podniesiony w niej zarzut nie może być uznany za skuteczny. W istocie sprowadza się on do kwestionowania dokonanej przez sąd pierwszej instancji oceny materiału dowodowego; według apelacji Sąd ten winien był ocenić zebrane dowody na korzyść powódki, w szczególności ustalić stan faktyczny w oparciu o zeznania powódki. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak podstaw do podzielenia takiego stanowiska. Sąd Okręgowy przeprowadził wszystkie dowody zawnioskowane przez strony, ocenił ich wiarygodność i moc według własnego przekonania, a w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zgodnie z wymogami art. 328§2 k.p.c. wskazał ustalenie faktów, które uznał za udowodnione, dowody na których się oparł i przyczyny dla których innym dowodom, w szczególności zeznaniom powódki, odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Należy podkreślić, że wynikająca z art. 233 §1 k.p.c. ocena wiarygodności i mocy dowodów, będąca wyrazem obowiązywania zasady swobodnej oceny dowodów, jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (por. orz. SN z dnia 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95). Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 §1 k.p.c. (a do tego w istocie sprowadza się zarzut apelacji powódki) wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów; nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął sąd, wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. orz. SN z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98).

W niniejszej sprawie, jak już wcześniej wskazano, Sąd Okręgowy przeprowadził wszystkie dowody zawnioskowane przez strony i w oparciu o zeznania świadków zgłoszonych przez pozwanego poczynił ustalenia faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Powódka w toku całego postępowania nie zawnioskowała żadnego świadka na poparcie swoich twierdzeń, i to pomimo tego, że jak podniosła w apelacji do upadku doszło w obecności innych współosadzonych, które ją podtrzymały, co zapobiegło bardziej dolegliwym skutkom zdarzenia, a więc że były osoby które mogły mieć wiedzę o okolicznościach tego zdarzenia. Powódka nie powoływała się również na żadne dokumenty dotyczące przedmiotowego zdarzenia, prócz akt spraw sygn. V Pen 390/13 Sądu Okręgowego w Krakowie, z których jednak nie wynikają żadne dalsze okoliczności tego zdarzenia, gdyż pismo powódki inicjujące tamto postępowanie koncentruje się przede wszystkim na kwestii udzielonej później pomocy medycznej i stanie zdrowia powódki po tym zdarzeniu oraz prawidłowości leczenia. W związku z powyższym brak podstaw do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny materiału dowodowego i podzielenia zarzutu apelacji, że Sąd winien był dać wiarę zeznaniom powódki a nie pozostałym dowodom oraz do zakwestionowania poczynionych przez ten Sąd ustaleń faktycznych. Sąd Apelacyjny zatem przyjął ustalenia te za własne.

Apelacja nie podniosła żadnych innych zarzutów, brak również naruszenia prawa, które Sąd Apelacyjny brałby pod uwagę z urzędu. Zgromadzone dowody wskazują, że powódka uległa nieszczęśliwemu wypadkowi, za który brak podstaw do przypisania odpowiedzialności pozwanemu. Inną kwestią, pozostającą poza przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, jest uzyskanie przez powódkę odszkodowania z ewentualnego ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Z wyżej podanych przyczyn Sąd Apelacyjny uznał apelację za bezzasadną i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w pkt 1 wyroku. Sąd w oparciu o art. 102 k.p.c. nie obciążył powódki kosztami postępowania apelacyjnego należnymi stronie pozwanej mając na uwadze okoliczności niniejszej sprawy, a więc fakt, iż powódka uległa nieszczęśliwemu wypadkowi, wskutek którego odniosła obrażenia ciała, miało to miejsce w trakcie odbywania przez powódkę kary pozbawienia wolności, a także stan majątkowy powódki, który był podstawą zwolnienia powódki od kosztów sądowych w całości i ustanowienia jej pełnomocnika z urzędu.

SSA Józef Wąsik SSA Elżbieta Uznańska SSA Barbara Górczanowska